

Klimat- och energistrategi 2024 – 2030

Typ av styrdokument	Strategi
Beslutsinstans	Kommunfullmäktige
Beslutsdatum och paragraf	2024-06-13, § 80
Diarienummer	2024/17-410
Datum för senaste revidering	2024-04-06
Giltighetstid	t.o.m. 2030
Dokumentansvarig funktion	Hållbarhetsstrateg
Målgrupp för dokumentet	Kommunkoncernen

Revideringar

Beslut	Diarienummer	Revidering avser
--------	--------------	------------------

Innehåll

1	Inledning	1
2	Strategins målbild – Den klimatsmarta ön	3
	2.1 Internationella, nationella och regionala mål	4
3	Vägledande principer	5
	3.1 Effektivisering och cirkulär ekonomi som bas	5
	3.2 Digitalisering, innovation och beteendeförändringar som verktyg	5
	3.3 Samverkan över gränserna	5
4	Åtgärdsområden och rådighet	6
5	Delmål	7
	5.1 Övergripande klimatledning.....	7
	5.2 Energi, uppvärmning, fastigheter och markanvändning	7
	5.3 Resor och transporter	8
	5.4 Konsumtion av varor och tjänster	9
	5.5 Samverkan med civilsamhälle och näringsliv	9
6	Uppföljning och ansvar	10

1 Inledning

Denna klimat- och energistrategi visar kommunens övergripande inriktning i klimatarbetet. Den syftar till att ge en samlad vägledning till hur kommunen ska arbeta strategiskt, långsiktigt och målinriktat för att nå det nationella miljömålet Begränsad klimatpåverkan och det globala hållbarhetsmålet Bekämpa klimatförändringarna.

Strategin ska utgöra ett stöd i arbetet att fatta beslut om hållbara, kostnadseffektiva och klimatsmarta lösningar som tillsammans bidrar till att kommunens negativa klimatpåverkan minskar och som främjar en hållbar utveckling.

Grunden för strategin är sund hushållning av begränsade resurser. Tjörns kommun ska vara en resurssmart kommun som använder begränsade resurser effektivt. Det leder till effektivare verksamhet, besparingar av tid och pengar och minskad negativ påverkan på klimatet.

Arbetet med att begränsa klimatpåverkan kräver en gemensam kraftsamling och ett fungerande tvärsektoriellt samarbete inom kommunen, såväl politiskt som inom förvaltningarna och de kommunala bolagen.

FN:s globala mål för hållbar utveckling - Agenda 2030, har flera mål som har direkt koppling till klimatfrågorna och där kommunerna och regionerna har en central roll i genomförandet. Flera av kommunens grunduppdrag är direkt eller indirekt kopplade till delmål i Agenda 2030.

En analys av klimat- och energistrategins direkta och indirekta effekter på hållbarhetsmålen i Agenda 2030 har genomförts med hjälp av verktyget SDG Impact Assessment Tool. Analysen visar att strategin har flera direkt positiva effekter på Agenda 2030-målen, bland annat på mål 13 Bekämpa klimatförändringarna, Mål 7 Hållbar energi för alla, Mål 12 Hållbar konsumtion och produktion, Mål 15 Ekosystem och biologisk mångfald samt Mål 8 Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt. Strategin bedöms inte ha någon negativ effekt på Agenda 2030.

Direkt positivt							7	8				11	12	13		15		
Indirekt positivt		2	3	4		6			9						14			
Ingen påverkan	1				5					10							16	17
Indirekt negativt																		
Direkt negativt																		

Tjörns kommun har identifierat sitt utsläppsutrymme i förhållande till Parisavtalet i en så kallad koldioxidbudget. Koldioxidbudgeten ger en nulägesbild av hur kommunens utsläpp av fossil koldioxid ser ut inom det geografiska området. Vidare ger den en indikation på hur brådskande åtgärder för utsläppsminskningar är om överenskommelserna i Parisavtalet ska uppnås. I dagsläget ligger de årliga utsläppen på 47 600 ton. Det betyder att ca 1/7 av budgeten förbrukas varje år.

När utsläppen av koldioxid minskar, minskar inte koncentrationen av koldioxid i atmosfären, den bara ökar i en lägre hastighet – de klimatpåverkande gaserna ackumuleras. Det betyder att det är klokt att prioritera åtgärder som innebär stora utsläppsminskningar före åtgärder som har mindre effekt, eftersom den totala besparingen av utsläpp blir större över tid.

Enligt koldioxidbudgetens sätt att redovisa utsläppen på Tjörn så utgör utsläppen från inrikes transporter, och i synnerhet personbilsresor, den största utsläppskällan i det geografiska området. Koldioxidbudgeten anger dock utsläppen i hela kommunen där utsläppen från den kommunala verksamheten endast utgör en del.

2 Strategins målbild – Den klimatsmarta ön

Kommunens övergripande mål för klimat- och energiarbetet utgår från den regionala kraftsamlingen *Klimat 2030 – Västra Götaland ställer om*, som kommunen har ställt sig bakom. Det innebär att kommunen stödjer det regionala klimatmålet om att den västsvenska ekonomin ska vara fossiloberoende år 2030. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990 till 2030. Dessutom ska utsläppen från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, minska med 30 procent jämfört med 2010.

Vidare ska Tjörns kommun sträva efter att klimatbelastningen per person i det geografiska området, ska vara på en nivå som inte äventyrar målet att hålla den globala uppvärmningen under två grader.

Arbetet ska göras på ett sådant sätt, och i en sådan takt, att övriga mål för hållbar utveckling inte äventyras.

Den västsvenska ekonomin ska vara fossiloberoende år 2030. Målet innebär att utsläppen av växthusgaser ska minska med 80 procent från 1990 till 2030. Dessutom ska utsläppen från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, minska med 30 procent jämfört med 2010.

2.1 Internationella, nationella och regionala mål

I tabellen nedan sammanställs internationella, nationella och regionala mål inom klimat- och energiområdet som har betydelse för strategin.

Mål	Beskrivning
Parisavtalet	<i>Parisavtalet</i> syftar till att begränsa den globala temperaturökningen till 2, helst 1,5, grader jämfört med förindustriella nivåer.
FN Agenda 2030	FN:s globala mål för hållbar utveckling, <i>Agenda 2030</i> , inkluderar energi- och klimatmål, vilka är kopplade till att lösa klimatkrisen och att säkra hållbar energi för alla.
EU	EU:s övergripande klimatmål är att minska nettoutsläppen med minst 55 % jämfört med år 1990 och vara klimatneutralt senast år 2050. Under år 2021 presenterade EU-kommissionen ett lagstiftningspaket, <i>Fit for 55</i> , som innehåller ny och uppdaterad lagstiftning inom klimat-, energi- och transportområdet med syfte att nå de uppsatta klimatmålen. <i>Förnybarhetsdirektivet</i> är ett direktiv om förnybar energi sätter målet om att minst 42,5 %, och helst 45 %, av EU:s energi senast 2030 ska komma från förnybara källor. EU-direktivet <i>Clean Vehicles Directive</i> antogs år 2019 med syfte att främja utsläppssnåla och utsläppsfria fordon. Direktivet definierar "rena fordon" utifrån utsläppsgränsvärden och fastställer nationella mål för offentlig upphandling hos medlemsstaterna.
Nationella mål	Sverige har <i>miljömål</i> som består av ett övergripande <i>generationsmål</i> , 16 <i>miljökvalitetsmål</i> och flera <i>etappmål</i> inom områdena avfall, biologisk mångfald, hållbar stadsutveckling, luftföroreningar och klimat. Sveriges miljömål är det nationella genomförandet av den miljömässiga dimensionen av <i>Agenda 2030</i> . <i>Sveriges klimatmål</i> innebär att Sverige senast år 2045 inte ska ha några nettoutsläpp av växthusgaser till atmosfären, och därefter uppnå negativa utsläpp. <i>Sveriges energipolitiska mål</i> är att energianvändningen ska vara 50 % mer effektiv år 2030 jämfört med år 2005 samt att elproduktionen ska vara 100 % fossilfri år 2040.
Regionala mål	Västra Götaland ska vara en fossiloberoende region senast 2030. Utsläppen av växthusgaser i Västra Götaland ska minska med 80 procent till år 2030 från 1990-års nivå. Utsläppen av växthusgaser från västsvenskarnas konsumtion, oavsett var i världen de sker, ska minska med 30 procent jämfört med 2010.

3 Vägledande principer

Följande principer är vägledande för kommunens samlade klimatarbete.

3.1 Effektivisering och cirkulär ekonomi som bas

Basen för arbetet med att minska klimatpåverkan är att minska behovet av olika energiformer samt att effektivisera befintlig användning av energi. Det leder, utöver minskad klimatpåverkan, också till ekonomiska besparingar och effektivare resurshantering.

Att gå från ett linjärt användande av resurser till ett cirkulärt är vägledande för strategins genomförande. Det innebär en strävan efter att energi, material och resurser återanvänds och cirkuleras i stället för att de blir till avfall. Med andra ord innebär det att med sunt förnuft hushålla med knappa resurser.

3.2 Digitalisering, innovation och beteendeförändringar som verktyg

Digitalisering, data och innovation används som verktyg och underlag för beslut om åtgärder i syfte att skapa högre effektivitet, minskade kostnader och effektivare arbetsätt – med minskad negativ klimatpåverkan som följd. Åtgärder och samarbeten präglas av innovation och smarta lösningar.

Traditionella arbetsätt, beteenden och tankemönster utmanas med nya metoder för att få till stånd förändrade beteendemönster för minskad klimatpåverkan.

3.3 Samverkan över gränserna

Ansvar för Tjörns framtid och de kommande generationerna är gemensamt. Samverkan mellan kommunens alla verksamheter på alla nivåer är en nyckel för klimat- och energistrategins genomförande. Tvärsektoriell samverkan krävs för att stärka kommunkoncernens gemensamma arbete att bli en resurseffektiv och klimatsmart kommun.

4 Åtgärdsområden och rådighet

Strategin är uppdelad i fem åtgärdsområden med tillhörande delmål. Åtgärdsområdena är utformade utifrån vilken rådighet kommunorganisation har, det vill säga vilka möjligheter som finns att påverka.

Tjörns kommun som organisation har direkt rådighet i den egna verksamheten och kan till exempel påverka el- och värmeanvändning i egna lokaler, egen el- och värmeproduktion, vilket bränsle som används i organisationens egna fordon eller genom användning av produkter och tjänster som köps in, mat som serveras i offentliga måltider med mera. Vidare har kommunen som organisation indirekt rådighet att påverka till exempel genom styrmedel som kan underlätta beteendeförändring hos andra. Det kan handla om att verka för att kollektivtrafik och cykelvägar byggs ut eller förbättras, att underlätta att laddinfrastruktur för eldrivna fordon byggs ut eller att riktlinjer och regler för upphandling justeras med mera.

För Tjörn som geografiskt område, det vill säga i det området där samtliga utsläpp sker från såväl kommunorganisationen som företag och privatpersoner, har kommunen som organisation begränsade möjligheter att påverka. Dock kan samverkan och kommunikationsinsatser underlätta för andra aktörer att minska sina utsläpp och bidra till ökad medvetenhet och kunskap.

Åtgärdsområden där kommunorganisationen har direkt rådighet eller indirekt rådighet genom styrmedel	Åtgärdsområde där kommunorganisationen har indirekt rådighet genom kommunikationsinsatser
Övergripande klimatledning	Samverkan med civilsamhälle och näringsliv
Energi, uppvärmning, fastigheter och markanvändning	
Resor och transporter	
Konsumtion av varor och tjänster	

5 Delmål

Tjörns kommuns klimatstrategi har fem åtgärdsområden med tillhörande delmål.

5.1 Övergripande klimatledning

Tjörns kommun ska:

- Införliva Klimat- och energistrategin i befintliga planerings-, besluts- och arbetsprocesser.
- Årligen följa upp kommunens samlade klimatarbete. Det innebär att kommunens politiska ledning genomför en årlig genomgång av kommunorganisationens klimatarbete samt följer upp utsläppen från den egna verksamheten.
- Identifiera sitt utsläppsutrymme i förhållande till Parisavtalet i en koldioxidbudget.

5.2 Energi, uppvärmning, fastigheter och markanvändning

Tjörns kommun ska:

- Systematiskt minska och effektivisera energianvändningen i kommunkoncernens fastighetsbestånd.
- Öka andelen egenproducerad förnybar energi, och andelen förnybara uppvärmningssystem, i kommunkoncernens fastighetsbestånd.
- Planera hantering och nyttjande av befintliga lokaler och byggnader med minskad klimatpåverkan i beaktande.
- Köpa in 100 procent fossilfri energi.
- Verka för stabil elförsörjning och tillräcklig kapacitet i kraftledningsstråken genom ta fram, anta och arbeta aktivt med en energiplan för tillförsel, distribution och användning av energi inom Tjörns kommun.

- Främja och facilitera utveckling och nyttjande av lokalproducerad förnybar energi i kommunal, andelsägd och/eller privat regi.
- Minskad klimatpåverkan, och ökad kolinlagring, vägs in i beslut om exploatering av mark och klimat- och energiaspekter beaktas vid all fysisk planering.

5.3 Resor och transporter

Tjörns kommun ska:

- Minska utsläppen av växthusgaser från resor och mobilitet inom den kommunala verksamheten.
- Säkerställa att kommunkoncernens nya personbilar körs på el, biogas eller vätgas i den omfattning som kommunens antagna laddplan anger och utifrån verksamheternas behov.
- Erbjuda de anställda i kommunen möjligheter att minska sin negativa klimatpåverkan från pendling och resor i tjänsten.
- Systematiskt verka för en minskad klimatpåverkan från resor och transporter.
- Verka för att transportsystemet i kommunen utvecklas i en miljömässigt hållbar riktning och att andelen resor med kollektivtrafik, gång och cykel ska öka. Särskilt angeläget är utbyggnad av trygga och sammanhängande gång- och cykelvägar.
- Främja resor med kollektivtrafik samt arbeta med innovativa lösningar för att öka andelen kollektivresor.

5.4 Konsumtion av varor och tjänster

Tjörns kommun ska:

- Arbeta strategiskt med upphandling som verktyg för minskad negativ klimatpåverkan och systematiskt minska de konsumtionsbaserade utsläppen från inköp och användning av varor och tjänster inom den kommunala verksamheten.
- Samverka för delningsekonomi, att öka produkters livslängd och att premiera kvalitet för att på så vis minska den totala konsumtionen.
- Minska matsvinnet och klimatavtrycket från offentliga måltider samt öka andelen lokala råvaror och produkter i offentliga måltider.
- Sträva efter att använda Gröna lån när så är möjligt.

5.5 Samverkan med civilsamhälle och näringsliv

Tjörns kommun ska:

- Verka för att minska de samlade territoriella koldioxidutsläppen tillsammans med civilsamhället, näringslivet och besöksnäringen, med särskilt fokus på hållbara transporter.
- Stötta näringslivet att minska sina utsläpp, bland annat genom att underlätta för cirkulär ekonomi.
- Erbjuder klimat- och energirådgivning till hushåll, företag och organisationer.
- Skapa en varaktig plattform för klimatdialog med invånare i alla åldrar.
- Erbjuder medborgare, förtroendevalda och anställda i kommunen kompetenshöjning inom klimatområdet samt informera om hur kommunen arbetar och hur olika aktörer kan bidra.
- Delta aktivt i regionala och nationella nätverk för samverkan med andra kommuner.

6 Uppföljning och ansvar

Grundprincipen är att ansvaret för arbetet med att minska klimatpåverkan ska följa det ordinarie verksamhetsansvaret.

Strategin beslutas av kommunfullmäktige och är ett av kommunens övergripande styrdokument. Den gäller för kommunens samtliga förvaltningar och bolag och följs upp årligen i samband med årsbokslut.

Ansvaret för att förverkliga klimat- och energistrategin åvilar hela kommunkoncernen. Strategin genomförs genom att införlivas i nämndernas och bolagens ordinarie verksamhetsplanering.

Samordning och uppföljning av strategin åvilar kommunstyrelsen. Samordning sker i bred samverkan med kommunens övriga verksamheter.

Det finns flera styrande dokument som helt eller delvis berör klimat- och energifrågorna och som påverkar och påverkas av klimat- och energistrategin. Exempel på sådana är kommunens Vision, Översiktsplan, Trafikstrategi 2035, Strategi för folkhälsa och hållbar utveckling, Avfallsplan, Tjörns kommuns näringslivsstrategi 2020-2034 med flera. Bred tvärsektoriell samverkan är nödvändig för att hitta målsynergier och få till stånd bred måluppfyllelse.